

Ս. ԶԱՏԻԿ ՁԷ ԱՍՏ ԱՅԼ ՅԱՐԵԱԻ

...Եւ մտեալ ի ներքս տեսին երիտասարդ մի, զի նստէր ընդ աջմէ կողմանէ և զարհուրեցան. և նա ասէ ցնոսա, «Մի՛ երկնչիք. զՅիսուս խնդրէք, զնազովբեցի զՆաչելեալսն. չէ աստ այլ յարեաւ. տեսէք զտեղին ուր եղին զնա»:

(Մարկոս ԺԶ:5-6)

Հրեաներու Պասեքի տօնի շարժուման ընթացքին պատահած դէպքերը այնքան զխնայալորտ արագութեամբ իրար յաջորդած էին, որ նոյնիսկ իրենց Տիրոջ թաղումէն ետք աշակերտները տակաւին կը փորձէին ըմբռնել պատահածը և չէին յաջողեր եղբակցացութեան մը յանգիլ: Հաւանաբար անոնց մէջ զտնուեցան ոմանք որոնք սկսան խորհիլ ծաղկազարդի օրը թափօր կազմած ամբոխին նման. «փրկիչ» մը, «արքայ» մը կ'ակնկալէին, սակայն այդ կարծեցեալ արքան Հասարակ աւազակներու Հետ խաչի անարդ մահուան դատապարտուած ու թաղուած էր փոխ առնուած գերեզմանի մը մէջ:

Ահա այս է պատկերը որ կու տան մեզի այսօր Սուրբ Գրական ընթերցուածները: Ուրմը մը յուսահատ և յուսախար մարդիկ. այլևս չկար իրենց տէրին ու վարդապետը. իրենց երազները անգութօրէն փչրուած էին և հաւա-նաբար սկսած էին խորհիլ վերադառնալ իրենց ուռկաններուն կամ մաքսաւորի սեղաններուն, և փորձել մոռնալ պատահածը, կարծելով թէ դառն ու քաղցր տեսիլք մըն էր որ ապրած էին հաւաքաբար: Թերևս ալ անոնք սկսան երազի պէս վերապրիլ այն Հին օրերը երբ Հետեւած էին Գալիլիացի Վարդապետին՝ որ խօսած էր առաւել կեանքի մասին ու Հիմա ... ան մեռած էր:

Նազովբեցին խոստացած էր նոր թագաւորութիւն մը և երկա՛ր խօսած անոր մասին, բայց թագաւորներ հասարակ ոճրագործներու նման չէին կրնար մեռնիլ ոճրագործներու սահմանուած խաչերու վրայ: Ան խօսած էր Երկնաւոր Հայր Աստուծոյ մը մասին, բայց երբ ամէն ժամանակէ աւելի կ'արիքը զգացուած էր այդ Աստուծոյն, Ան անյայտացած էր: Բնութեան ծոցին մէջ մեծցած այդ մարդոցմէ ոմանց արժանապատուութիւնը վիրաւորուած էր, որովհետեւ կը կարծէին թէ իրենք Հետեւած էին սովորական բաղդախնդրի մը ու կորսնցուցած իրենց ընտանիքներն ու ապագան: Անոնք կը խորհէին թէ քանի Յիսուս մեռած էր ուրեմն անոր վարդապետած սկզբունքները ևս կը դադրէին ըլլալէ ի զօրու: Առաջին Զատիկական առաւօտուն հաւա ասոնք էին զգացումներն ու տպաւորու-թիւնները մեր Տիրոջ աշակերտներուն և Հետեւորդներուն. այլևս անիմաստ էր հաւատալ. ամէն ինչ վերջացած էր խայտառակ կերպով: Սակայն այս բոլորը տեղի ունեցան նախքան գերեզմանի քարին զլորիլը, որ պիտի դառնար ամենահամոզիչ պատասխանը բոլոր անոնց՝ որոնք առաջնորդուած էին ու տակաւին կ'առաջնորդուին աւելի կասկածներով՝ քան թէ հաւատքով. կարելիին հաւանականութեամբ՝ քան թէ անկարելիին:

Հրէական սովորութեան համաձայն խումբ մը կիներ, թաղումէն երեք օրեր ետք, զխաւորութեամբ Յիսուսի մօր՝ Մարիամի, գերեզման գացին օծելու անոր մարմինը. ու այդ ծանր խոհերու մէջ կը մտածէին նաև թէ ո՞վ պիտի զլորէր գերեզմանին ծանր քարը, որ իբր զուտ կը ծառայէր: Մագդաղենացի Մարիամ -որ գերեզմանին ծանր քարը, որ իբր զուտ կը ծառայէր՝ Մագդաղենացի Մարիամ -որ մեծագոյն բարեբարեալը եղած էր Քրիստոսի, քանի ներուած էր անոր

անբարոյութեամբ հարուստ անցեալը- առաջինն էր որ հասած էր գերեզման և հսկայ քարը մէկդի գտած, ու ներսը գտնուող սպիտակագգեստ անծանօթ երիտասարդ մը տուաւ անոր անհատատալի ու անսպասելի աւետիսը. «Ձէ աստ, այլ յարեաւ որպէս ասացն»։ Կրնա՞ք երեւակայել իւղաբեր կիներուն և ապա անոնցմէ վերջ իրենց Տիրոջ գերեզմանը վազող աշակերտներուն ուրախութիւնը. ուրեմն ան տակաւին կ'ապրէր ինչպէս որ ըսած էր։ Ուրեմն մահը այլևս վախճանը չէր ամէն ինչի։ Այդ վայրկեանէն սկսեալ, Քրիստոսի հետևորդներուն համար մահը այլևս կը դադրէր սարսափելի և տգեղ իրականութիւն մը ըլլալէ ու կ'առնէր նոր իմաստ մը. մահով էր որ իրա՛ւ հաւատացեալին համար կը սկսէր նոր ու աւելի փառաւորեալ կեանք մը։

Զատկական առաւօտեան այդ գլորած քարը կու գար Հիմնովին յեղաշրջելու մարդուն դիրքաւորումը մահուան հանդէպ։ Այդ քարին գլորելէն ի վեր աշխարհ այլևս նոյնը չմնաց։ Ժամանակին, Հին աշխարհի մարդիկ կը խորհէին թէ երկրագունտը հարթ ու տափարակ գետին մըն էր, սակայն Քոլոմպոսի դէպի նոր Աշխարհ ուղևորութեամբ գիտութեան և մարդոց միտքերուն վրայէն քար մը գլորեցաւ և մարդոց մտայնութիւնները Հիմնովին փոխուեցան։ Հին գիտնականներ ու աստուածաբաններ կը հաւատային թէ մեր երկրագունդը կեղրոնն էր տիեզերքին, բայց Կալիլէո գլորեց այդ սխալ կարծիքի քարը և աշխարհ փոխուեցաւ։ Այնպէս ինչպէս իւրաքանչիւր գիտ քար մը գլորած է աշխարհի ու մարդոց միտքերէն և նոր մօտեցում տուած մարդուն դէպի բնութիւն ունեցած իր հայեցակէտին, նոյնպէս և աւելիով, Քրիստոսի գերեզմանի քարին գլորումը եկաւ Մարդուն՝ Կեանքի և Մահուան հանդէպ ունեցած գաղափարները Հիմնովին յեղաշրջելու, և նոր ու աւելի դրական մօտեցում մը տալու մեզի ՄԱՀ և ԿԵԱՆՔ եղբրերուն նկատմամբ։

Աստուածորդին խաչուեցաւ, թաղուեցաւ ու կ'ապրի չատերու սրտին մէջ, ինչպէս մենք կը սիրենք հերոսները ապրեցնել մեր սիրտերուն մէջ։ Սակայն և այնպէս այս չէ Զատկուան իրա՛ւ պատգամը։ Ճիշդ է որ աւետարանները կը նկարագրեն այս բոլորը հոգեխոտով ձևով մը, բայց ամենակարևորը այն է որ աշակերտները գտան **ԹԱՓՈՒՐ ԳԵՐԵԶՄԱՆ** մը միայն, ու այդ նոյն թափուր գերեզմանի խորհուրդին է որ հաւատացած է քրիստոնեան դարերով։ Ինչպէս Պօղոս Առաքեալ կ'ըսէ, «Եթէ մենք չենք հաւատար Քրիստոսի Յարութեան -որ է թափուր գերեզմանին- այն ժամանակ մեր հաւատքը անիմաստ է և մենք կը դառնանք մարդիկ առանց Աստուծոյ և առանց յոյսի»։ Այս է Զատկուան պատմութիւնը և իմաստը անոր։

ԺԹ դարու նշանաւոր անգլիացի քարոզիչ մը, հետեւեալ աղու և տպաւորիչ պատմութեամբ կու տայ Քրիստոսի մեղքին ու մահուան վրայ տարած յաղթանակին իսկական իմաստը։ Ան կը պատմէ թէ ինչպէս օր մը չուկան քալած ատեն կը տեսնէ փղերիկ տղեկ մը, ձեռքին հինգած վանդակ մը ու մէջը սովորական ճնճղուկ մը։ Երբ քարոզիչը տղեկին կը հարցնէ թէ ի՞նչ կը մտադրէր ընել այդ ճնճղուկին, տղեկը անհօգօրէն և սինիք ձևով մը կ'ըսէ, «Քիչ մը խաղալէ ետք

անոր հետ պիտի սպանենմ զայն»։ Բարի քարոզիչը մտահոգ ճնճղուկին վիճակով, կը հարցնէ տղեկին եթէ կ'ուզէր ծախել թռչնակը և քանիի՞:

—Երկու ոսկի, կ'ըսէ տղեկը, որ ահեղիօրէն մեծ գումար մըն էր պարզ ճնճղուկի մը համար:

Սակայն և այնպէս, քարոզիչը վճարելով երկու ոսկիի գումարը, կ'անէ վանդակը ու տղեկին ներկայութեան ազատ կ'արձակէ թռչնակը և վանդակը առնելով հետը կը բերէ եկեղեցի և կը դնէ խորանին վրայ:

Յաջորդ օրը Ջատիկ ըլլալով, երբ հաւատացեալները կը սկսին հասնիլ եկեղեցի, խորանին վրայ կը տեսնեն ծոմած ճաղերով, պարապ, հին վանդակ մը: Քարոզի ժամանակ, բարի կրօնականը կ'ընէ տղեկին ու ճնճղուկին պատմութիւնը և կ'աւելցնէ. «Ճիշդ նոյն բանն էր որ մեր Տէրը Քրիստոս ըրաւ մեզի համար: Մեզը կոչուող ախտը մեզ առած էր իր վանդակին մէջ ու մենք կը տուայտէինք մահուան երկիւղէն բռնուած. բայց Քրիստոս զալով հարցուց մեղքին թէ ան ի՞նչ կը մտադրէր ընել մեզի՝ Մարդոց: Մեզքը կը պատասխանէ ըսելով.

—Նախ իրենց պիտի սորվեցնեմ իրար ատել և երբ ձանձրանամ իրենցմէ պիտի սպանենմ զիրենք:

Քրիստոս հարց տուաւ Մեղքին թէ ի՞նչ կը պահանջէր մեզ ազատ արձակելու համար. որուն ան կը պատասխանէ ըսելով.

—Սակայն ի՞նչ պէտք ունիս ասոնց, ասոնք քեզ պիտի ատեն, պիտի թքենք վրադ ու ապա խաչ պիտի հանեն: Սակայն եթէ անպայման կ'ուզես ունենալ զիրենք, ասոնք քեզի պիտի արժեն քու ամբողջ արցունքներդ ու երակներուդ մէջ Հոսող արիւնը. մէկ խօսքով քու ամբողջ կեանքդ»: Ու պատմութեան մնացած մասը ծանօթ է բոլորիս:

Այս է պատգամը Ջատիկին, սիրելի հաւատացեալներ: Մահը պարտուած է ու կեանքը յաղթական: Մենք, պատմութեան ճնճղուկին նման, այլեւ ազատ ենք մեղքի ու մահուան վանդակներու պարփակումէն: Մենք այլեւ կրնանք քալել բարձրագոյնի և արժանապատուութեամբ. մենք կրնանք քալել լեցուած յոյսով և ուրախութեամբ մեր աչքերուն և սիրտերուն մէջ: Բայց մանաւանդ, մենք այլեւ կրնանք մենք զմեզ զգալ զօրաւոր, քանի Քրիստոս աւելի զօրաւոր է քան աշխարհի բոլոր մեղքերն ու զերեզմանները: Ջատիկը սիրելի եղբայրներ և քոյրեր այսօր և յաւիտեան մեր Փրկչին հրաշափառ Յարութեամբ մեզի տրուած Նոր կեանքն է:

Թերահաւատին կամ անհաւատին համար մահը վախճանն է ամէն ինչի, մեր կեանքերուն, մեր երազներուն, մեր բարեկամութիւններուն և մեր սէրերուն, որ իր հետ կը բերէ միայն վերջալոյսեր, տխրութիւն ու սուգ: Սակայն, բոլոր անոնք՝ որոնց սիրտերը լեցուն են Աստուծոյ և Անոր Որդւոյն՝ Քրիստոսի հաւատքով, անոնց համար Մահը կը դառնայ նոր արշալոյս մը, նոր սկիզբ մը, նոր կեանք մը լայնատարած Հորիզոններով: Թող այս խոհերով, զգացումներով ու սիրով ողջունենք իրար ըսելով. «ՔՐԻՍՏՈՍ ՑԱՐԵԱՒ Ի ՄԵՌԵԼՈՑ»:

ՆՈՒՐԶԱՆ ԵՊՍ.